Oldřich Sirovátka - O Kozinovi a Lomikarovi

Odedávna hlídali Chodové cesty z Čech do Německa a za ty služby měli od českých králů velké výsady neboli privilegia, vypsaná zlatými slovy. Měli je potvrzeny na starých pergamenových listinách, visely na nich červené pečetě. Nosili také bílý prapor a na něm byla vyšita hlava psa, protože věrně jako psi hájili hory a přechody do Čech.

Všichni čeští králové a páni si Chodů vážili. To ale skončilo po nešťastné bitvě na Bílé hoře. Tentokrát císař prodal práva na Chody cizím pánům, šlechticům Lammingerům. Poslední Lamminger se jmenoval Volf Maximilian, v kraji se mu říkalo Lomikar. Postavil si v Trhanově nový zámek, zabíral sedlákům pole a lesy, stavěl na panství pece a huti na železnou rudu, nutil sedláky, aby pro něho robotovali.

Lomikar neuznával žádná chodská privilegia. To se rozumí, že se Chodové bouřili a postavili se proti němu se zbraní v ruce. Vedl je rychtář z Újezda u Domažlic Jan Sladký, říkali mu Kozina.

Když Lomikar povstání potlačil, dal Kozinu do vězení. Nutil ho, aby ustoupil, aby se podrobil panské vůli a aby se Chodové svých práv vzdali. Kozina ale řekl: „Raději půjdu na smrt, než abychom se zřekli svých výsad a práv. Ta nám náleží, neboť nám je dali čeští králové!“

A tak ho v Praze postavili před soud. Odsoudili ho k smrti oběšením. Poprava měla být vykonána v Plzni. Když přišel den popravy, Lomikar poručil, aby obyvatelé všech chodských vesnic přišli na popravu. Ať vidí, jak skončí na šibenici zatvrzelý rebel. Taky Kozinova žena musela přijít. Nesla v náručí dvě děti, plakala a naříkala, až musela usednout, jinak by lítostí upadla. Plzeňští měšťané na ni hleděli soucitně a házeli jí do klína tolary.
Ale ona je vyhodila na zem. „Nechte si své peníze, ty mně muže nenahradí.“

V té chvíli začaly na všech věžích zvonit zvony a samy od sebe. Kozina prošel úzkou uličkou k připravené šibenici a zpíval smutnou píseň:

,,Odcházím šťastně pryč, nepřijdu již k vám víc.
Přátelé, s vámi se žehnám, jsem-li komu křiv, to poznám.“

Postavil se před šibenici a rozhlédl se kolem. Vtom uviděl Lomikara, jak sedí na svém černém koni a vše bedlivě sleduje, aby mu nic neuniklo. Kozina se vzpřímil a zvolal, že to všichni slyšeli:
“Lomikare, Lomikare, do roka a do dne budeme spolu stát na božím soudu!“

Vtom zarachotily bubny, kat přiskočil, zadrhl Kozinovi smyčku kolem hrdla, podrazil stoličku – a bylo po všem.

Od toho dne se Lomikar změnil. Často jezdil na návštěvy po okolních šlechticích, na trhanovském zámku pořádal hostiny, na kterých se pilo až do rána. Když byl sám doma, chodil zamyšlený z komnaty do komnaty, nikde neměl stání. Dny běžely a pomalu se blížila lhůta, co dal Kozina Lomikarovi, když stál pod šibenicí. Toho dne – byl to právě rok a den od popravy – Lomikar připravil na zámku velkou hostinu. Pozval na ni všechny své přátele, hýřil s nimi, muzika po celý večer hrála. Když se blížila půlnoc a bylo po hostině, Lomikar si dal nalít do křišťálového poháru drahé víno, s chutí se napil, pak se pohodlně opřel v křesle a se smíchem povídá:
“Ha, ha, Kozino, Kozino, ty špatný proroku! Rok a den je pryč, ty tam a já posud zde!“

Nedořekl! V tom okamžiku mu poslední slovo zvadlo na rtech, chytil se za prsa a svalil se na zem. Venku se strhla hrozná bouře, dveře a okna na zámku se samy otvíraly, všecky svíce najednou zhasly. Všichni hosté strnuli. Viděli, jak sálem kráčí nějaká světlá postava, zůstala chvíli stát před Lomikarem a zase odcházela.

Dlouho všichni zůstali jako zkamenělí. Když se vzpamatovali, přiskočili k Lomikarovi, křísili ho, ale bylo po něm. Ležel na podlaze, paruka mu spadla, vedle něho ležel křišťálový pohár a víno teklo na vyšívaný kabátec. To překocené křeslo chtěli zase postavit, ale vždy se znovu skácelo na zem. Navždycky zůstalo tak, jak v něm Lomikar umřel.

LIVEWORKSHEETS

Je to pravda?

1. Habsburkové si Chodů velmi vážili.
2. Prapor, který Chodové nosili, byl bílý a byla na něm vyobrazena hlava psa.
3. Poslednímu Lammingerovi Chodové přezdívali Lomikar.
4. Povstání Chodů proti Lomikarovi vedl Jan Žižka.
5. Lomikar si svůj zámek postavil v Trhanově.
6. Kozina byl odsouzen v Praze.
7. Kozina byl popraven v Plzni.
8. Kozinova manželka se popravy nezúčastnila.
9. Kozina prorokoval Lomikarovi, že do roka a do dne zemře.
10. Kozinovo proroctví se nenaplnilo.
11. Lomikar zemřel ve spánku.

LIVEWORKSHEETS